

Sygn. akt III AUa 436/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Elżbieta Czaja (spr.)
Sędziowie:	SA Barbara Hejwowska SA Małgorzata Rokicka-Radoniewicz
Protokolant: stażysta Kinga Panasiuk-Garbacz	

po rozpoznaniu w dniu 29 lipca 2015 r. w Lublinie

sprawy R. W.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o prawo do renty z tytułu wypadku przy pracy

na skutek apelacji R. W.

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z dnia 16 lutego 2015 r. sygn. akt VIII U 3985/12

uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Lublinie do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt III AUa 436/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 17 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. odmówił R. W. prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy uzasadniając to tym, iż odwołujący się został uznany przez Komisję Lekarską ZUS za osobę częściowo niezdolną do pracy, jednakże równocześnie ustalono, iż niezdolność ta nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy.

W odwołaniu wnioskodawca wniósł o przywrócenie mu prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy oraz o ustalenie trwałej częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, a nadto o zasądzenie nawiązki na rzecz Hospicjum (...) w kwocie 1000 zł.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Wyrokiem z dnia 16 lutego 2015 roku Sąd Okręgowy w Lublinie oddalił odwołanie, natomiast w zakresie nawiązki umorzył postępowanie.

Podstawą wyroku były następujące ustalenia:

R. W. urodził się (...). Ma wykształcenie średnie, zawód wyuczony technolog robót wykończeniowych. Ostatnio, przed ustaleniem uprawnień rentowych, pracował jako murarz piecowy w U. i praca ta była zgodna z posiadanymi przez niego kwalifikacjami. Praca była wykonywana w pełnym wymiarze czasu pracy, była pracą ciężką, z przewagą wysiłku fizycznego, wymagającą sprawności obu rąk, dłuższego stania, chodzenia, wymuszonej pozycji, schylania się, podnoszenia, noszenia ciężarów.

Wnioskodawca w dniu 25 sierpnia 1997 r. uległ wypadkowi przy pracy. Decyzją ZUS z dnia 23 czerwca 1998 r. uzyskał od dnia 17 maja 1998 r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Kolejną decyzją z dnia 1 czerwca 1999 r. uzyskał od dnia 1 czerwca 1999 r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, do której był uprawniony do 31 października 2012 r. W dniu 10 września 2012 r. złożył wniosek o ustalenie prawa do renty na dalszy okres.

Lekarz Orzecznik ZUS, stwierdził, że skarżący nie jest niezdolny do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 25 sierpnia 1997r. Komisja Lekarska badająca R. W. w dniu 13 listopada 2012r. na skutek wniesionego sprzeciwu rozpoznała: przebyty uraz przeciążeniowy kręgosłupa L-S w dniu 25 lipca 1997 r. z kręgozmykiem leczony operacyjnie w lutym 1998 r., zespół bólowy kręgosłupa, złamanie lewego przęta z zestawu stabilizacyjnego oraz uzależnienie od alkoholu i środków odurzających w okresie abstynencji. Ustaliła, że skarżący jest częściowo niezdolny do pracy do dnia 30 listopada 2013 r., niezdolność ta istniała w dniu 1 listopada 2012 r. oraz, że niezdolność ta nie pozostaje w związku przyczynowym z wypadkiem przy pracy z dnia 25 sierpnia 1997 r. Na podstawie powyższego orzeczenia ZUS, w dniu 17 listopada 2012 r. wydał zaskarżoną decyzję.

W opinii z dnia 18 kwietnia 2013r. biegły ortopeda dr M. G. rozpoznał u odwołującego się: kręgozmyk L6-S1 leczony operacyjnie w dniu 11 lutego 1998r. i niewielkie zmiany zwyrodnieniowe kręgosłupa lędźwiowego oraz stwierdził, że niezdolność do pracy skarżącego nie pozostaje w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 25 sierpnia 1997 r. Biegły podkreślił, iż z zaświadczenia o stanie zdrowia z dnia 1 czerwca 1999 r. wynikało, iż zaistniały w 1997 r. wypadek spowodował ujawnienie się wrodzonej wady kręgosłupa u odwołującego się, z objawami drażnienia korzeni. Wskazał, iż przeprowadzone badanie przedmiotowe odwołującego się ujawniło przodopochylenie tułowia w pozycji stojącej z zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego. Stwierdził prawidłowość ruchów kręgosłupa szyjnego oraz ograniczoną w znacznym stopniu ruchomość kręgosłupa lędźwiowego, wskazał nadto, że w kończynach górnych i dolnych odwołującego się nie występowały widoczne zaniki mięśniowe spowodowane zespołem bólowym kręgosłupa lędźwiowego. W ocenie biegłego ortopedy, zdarzenie przeciążeniowe, jakiemu uległ opiniowany w dniu 25 sierpnia 1997r. doprowadziło jedynie do ujawnienia się wady wrodzonej kręgosłupa w części lędźwiowo – krzyżowej oraz że wada ta istniała już wcześniej. Wyjaśnił, iż istotą wady jest pojawienie się kręgoszczeliny w części międzywyrostkowej łuku kręgu w czasie rozwoju kręgosłupa oraz przemieszczeniu przedniej części tego kręgu wraz z wyżej położonym kręgosłupem względem niższego kręgu. W ocenie lekarza specjalisty wada ta przebiegała bezobjawowo do dnia 25 sierpnia 1997 r. i nie ma związku z urazem części lędźwiowej kręgosłupa. Biegły dodał, iż częściowa niezdolność do pracy skarżącego jest związana z jego ogólnym stanem zdrowia. W czasie postępowania dowodowego organ rentowy przyznał wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy z ogólnego stanu zdrowia od dnia 1 grudnia 2013r. do dnia 31 października 2015r.

R. W. złożył zastrzeżenia do opinii biegłego z zakresu ortopedii. Wywodził, iż z opinii innego biegłego badającego go w dniu 6 stycznia 1999 r. wynikało, że niezdolność do pracy wnioskodawcy nie wystąpiłaby, gdyby nie wypadek przy pracy.

Sąd dopuścił dowód z opinii innego biegłego lekarza ortopedy zlecając mu równocześnie przeanalizowanie dołączonej przez skarżącego opinii z 1999 r.

Biegły dr Z. T., w opinii z dnia 14 czerwca 2014 r. rozpoznał u odwołującego się: zespół bólowy kręgosłupa lędźwiowo – krzyżowego z ograniczeniem ruchomości i obustronnymi objawami drażnienia korzeni nerwowych, przebyte leczenie operacyjne dnia 11 lutego 1998 r. kręgozmyku L-6-S-1 przy użyciu transpedikularnej stabilizacji zestawem SOCON i klatkami DERO oraz nie stwierdził niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy z dnia 25 sierpnia 1997 r. Biegły przeanalizował zgromadzoną dokumentację leczenia wnioskodawcy oraz dołączoną przez niego opinię biegłego, z której wynikać miał związek wypadku z niezdolnością do pracy i związku takiego nie stwierdził. Wskazał, że po wypadku ujawniła się wada kręgosłupa, której istotą jest zaburzenie kształtowania się kostnych części kręgosłupa i nieprawidłowy rozwój kości krzyżowej. Wyjaśnił, iż do wypadku doszło na skutek przenoszenia przez odwołującego się podczas pracy ciężkich płyt lecz równocześnie dodał, że skarżący niejednokrotnie przenosił większe ciężary i nie odczuwał żadnych dolegliwości. W ocenie biegłego, fakt, iż po dniu 25 sierpnia 1997 r. doszło do ujawnienia się wady u skarżącego jest jedynie zbiegiem okoliczności związanym z tym, iż na występującą wadę kręgosłupa nałożył się niskoenergetyczny uraz przeciążeniowy kręgosłupa. Częściowa niezdolność do pracy zatem wynika z ogólnego stanu zdrowia odwołującego się i nie pozostaje w związku z wypadkiem.

W ustnej opinii uzupełniającej z dnia 16 lutego 2015 r. biegły wyjaśnił, iż w czasie zdarzenia z dnia 25 sierpnia 1997 r. ujawniła się u skarżącego tzw. kręgoszczelina (oddzielanie się łuków kręgow od nasady trzonu). Wada taka nie jest związana z żadnymi zmianami zwyrodnieniowymi, zwłaszcza, iż w tym czasie (wypadku) skarżący miał 26 lat. W jego ocenie wada ta ujawniłaby się u niego prędzej czy później, niezależnie od dźwigania ciężaru, gdyż tego typu wada ujawniłaby się również u osoby niepracującej fizycznie.

Sąd Okręgowy podzielił opinie biegłych i uznał, że przedstawiały wystarczające wiadomości specjalne niezbędne do wydania merytorycznego rozstrzygnięcia. Opinie w przedmiotowej sprawie zostały sporządzone przez niekwestionowanych specjalistów z zakresu schorzeń występujących u wnioskodawcy. Biegli dokonali oceny stanu zdrowia R. W. w kontekście jego niezdolności do pracy i związku tej niezdolności z wypadkiem przy pracy w sposób kompleksowy oraz w sposób jasny, precyzyjny i wyczerpujący uzasadnili swoje oceny.

Sąd uznał, że odwołanie wnioskodawcy nie jest zasadne.

Zgodnie z art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 167, poz.1322 ze zm.) za wypadek przy pracy uważa się nagle zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą:

- 1) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika zwykłych czynności lub poleceń przełożonych;
- 2) podczas lub w związku z wykonywaniem przez pracownika czynności na rzecz pracodawcy, nawet bez polecenia;
- 3) w czasie pozostawania pracownika w dyspozycji pracodawcy w drodze między siedzibą pracodawcy a miejscem wykonywania obowiązku wynikającego ze stosunku pracy.

Ustawa, w przepisie art. 6 ust. 1 pkt 6 przewiduje dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Zgodnie zaś z art. 17 ust. 1 ustawy, przy ustalaniu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, renty szkoleniowej, renty rodzinnej i dodatku do renty rodzinnej dla sieroty zupełnej z tytułu ubezpieczenia wypadkowego, do ustalenia wysokości tych świadczeń oraz ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o emeryturach i rentach z FUS, z uwzględnieniem przepisów niniejszej ustawy.

W przedmiotowej sprawie, orzekając na podstawie uwzględnionych opinii biegłych specjalistów Sąd Okręgowy uznał, iż stan zdrowia wnioskodawcy co prawda sprowadza częściową niezdolność do pracy, jednakże niezdolność ta nie

pozostaje w związku z wypadkiem, jakiemu uległ on w dniu 25 sierpnia 1997 r. W tym stanie rzeczy R. W. nie spełnia podstawowej przesłanki wymaganej do uzyskania prawa do świadczenia. Mając na uwadze powyższe, na podstawie wyżej cytowanych przepisów oraz treści art. 477¹⁴ § 1 kpc Sąd Okręgowy oddalił odwołanie.

Na rozprawie w dniu 12 maja 2014 r. wnioskodawca cofnął roszczenie w zakresie żądania wypłacenia nawiązki a pełnomocnik organu rentowego wyraził na to zgodę, w tym stanie rzecz Sąd Okręgowy, na mocy art. 355 § 1 kpc umorzył postępowanie w sprawie w tym zakresie.

Apelację od wyroku w zakresie pkt I złożył wnioskodawca zarzucając nieuzasadnione pozbawienie go prawa do renty z tytułu wypadku przy pracy. Skarżący akcentuje, że przez 14 lat przebywał na rencie z tytułu wypadku, na skutek którego ujawniła się wrodzona wada kręgosłupa, i stał się niezdolny do pracy.

Mając na uwadze powyższe, apelujący wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez przywrócenie renty z tytułu wypadku przy pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja wnioskodawcy jest zasadna. Zachodzi konieczność uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania, bowiem Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy.

Przedmiotem kontroli Sądu w niniejszej sprawie była zasadność odmowy przyznania wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy, któremu uległ on w dniu 25 sierpnia 1997 roku. Sporną kwestią był związek niezdolności do pracy wnioskodawcy z wypadkiem przy pracy.

W pierwszej kolejności zaznaczyć należy, że w sprawie toczącej się pomiędzy R. W. a jego pracodawcą - Odlewnią (...) spółką z o.o. w L. (sygn. akt VIIP 1357/97) Sąd Rejonowy w Lublinie prawomocnym wyrokiem z dnia 30 marca 1999 roku sprostował protokół powypadkowy w ten sposób, że zdarzenie z dnia 25 sierpnia 1997 roku uznał za wypadek przy pracy, oraz zasądził od Odlewni (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością na rzecz R. W. min. kwotę 6486,60 zł z ustawowymi odsetkami od poszczególnych kwot i terminów płatności (odpis wyroku k. 5 akta rentowe). Wyrok w tej sprawie zapadł, po wywołaniu min. opinii biegłego lekarza P. G.. Jakkolwiek odpis opinii tej został złożony przez wnioskodawcę do sprawy niniejszej, to jednak wnioski z niej płynące z jak też ustalenia poczynione w sprawie VIIP137/97 pozostały poza sferą zainteresowań Sądu orzekającego w sprawie niniejszej.

Sąd, co prawda zlecił biegłemu przeanalizowanie dołączonej przez skarżącego opinii z 1999 roku, jednakże rozbieżności z nich wynikające nie zostały w żaden sposób wyjaśnione.

Mieć należy na względzie, że organ rentowy na podstawie wyroku Sądu Rejonowego oraz sprostowanego protokołu powypadkowego, decyzją z dnia 1 czerwca 1999 r. przyznał wnioskodawcy od 1 czerwca 1999 r. prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy. Prawo do tego świadczenia przyznano w oparciu o obowiązujące wówczas przepisy ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (Dz. U nr 30 z 1983 roku poz. 144 ze zm.). Prawo to było wnioskodawcy nieprzerwanie przedłużane, także po zmianie przepisów prawnych, aż do 31 października 2012r. Analiza akt rentowych wskazuje, że podstawą przyznawania renty wypadkowej były schorzenia kręgosłupa związane z przedmiotowym wypadkiem.

W wyroku z dnia 11 lutego 2014 roku (I UK 329/13 LEX nr 1444404) Sąd Najwyższy wskazał, że Sąd rozpoznający sprawę o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy w związku z wypadkiem przy pracy jest związany wcześniejszym prawomocnym wyrokiem sądu zapadłym w sprawie między tymi samymi stronami o jednorazowe odszkodowanie, przesądzającym istnienie związku przyczynowego między określonym schorzeniem ubezpieczonego a wypadkiem przy pracy. Jakkolwiek sprawa VIIP137/97 nie toczyła się pomiędzy organem rentowym a wnioskodawcą, to jednak ustalenia dotyczące związku niezdolności do pracy wnioskodawcy z wypadkiem nie powinny być całkowicie pomijane przy rozstrzygnięciu niniejszej sprawy.

Przypomnieć należy, że zgodnie z art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych pracownikowi, który wskutek wypadku przy pracy stał się niezdolny do pracy, przysługiwała renta stała, jeżeli niezdolność ta jest trwała, albo renta okresowa, jeżeli jest ona czasowa. Także ustawa z dnia 30 października 2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 167, poz.1322 ze zm.), definiując wypadek przy pracy jako nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną powodujące uraz lub śmierć, które nastąpiło w związku z pracą w przepisie art. 6 ust. 1 pkt 6 przewiduje dla ubezpieczonego, który stał się niezdolny do pracy wskutek wypadku przy pracy rentę z tytułu niezdolności do pracy.

Analizując dopuszczone w sprawie opinie biegłych uznać należy, że pomijają one całkowicie utrwalone orzecznictwo związane z definicją wypadku przy pracy oraz oceną niezdolności do pracy na skutek wypadku.

Wypadek przy pracy jest pozostającym w związku z pracą zdarzeniem nagłym, wywołanym przyczyną zewnętrzną. Wymaganie zewnętrzności przyczyny, oznacza, że nie może ona tkwić wyłącznie w organizmie poszkodowanego. Jednakże ani w obowiązującym aktualnie, jak również uprzednio ustawodawstwie nie przewidziano takiego warunku, aby przyczyna zewnętrzna musiała być jedyną przyczyną doprowadzającą do powstania urazu. W doktrynie i ukształtowanym orzecznictwie podkreślano wielokrotnie, że cecha ta nie może być rozumiana dosłownie, a tylko tak, by do zespołu przyczyn rozstrzygających o szkodliwym skutku należała również przyczyna zewnętrzna, bez której wypadek nie nastąpiłby. W związku z tym także zakres skutków wypadku w zatrudnieniu obejmuje - poza skutkami bezpośrednimi, tj. spowodowanymi wyłącznie przez przyczynę zewnętrzną, pozostającą w związku z zatrudnieniem - również skutki pośrednie, czyli takie, które nie dadzą się zakwalifikować jako wyłączny skutek tej przyczyny. Chodzi tu głównie o następstwa towarzyszące działaniu przyczyny zewnętrznej w zakresie czynników wewnętrznych w postaci istniejących już schorzeń, ułomności lub dyspozycji organizmu, które pod wpływem wypadku doznają zaostrzenia, przy czym wymaga się istotnego (znacznego) wpływu wypadku na dalszy rozwój tych schorzeń. Zakres skutków doznanego urazu obejmuje więc wszystkie konsekwencje, jakie spowodował on u poszkodowanego ze względu na stan jego organizmu przed wypadkiem, a nie tylko te, które uraz taki spowodowałby, niezależnie od indywidualnego stanu zdrowia pracownika. Pod uwagę bierze się te skutki przyczyny zewnętrznej, które w łańcuchu przyczyn - będąc jego istotnym ogniwem - doprowadziły do objętego ustawą skutku. Dlatego w judykaturze konsekwentnie przyjmuje się, że zadziałanie zewnętrznej przyczyny, mającej swe źródło w świadczeniu pracy (wypadek przy pracy), może polegać również na uszkodzeniu narządu wewnętrznego, dotkniętego schorzeniem samoistnym, a przez to tylko na istotnym pogorszeniu stanu zdrowia. Świadczeniami z art. 18 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r. Nr 30, poz. 144 ze zm.) są objęte także następstwa niezdolności do pracy pozostające w bezpośrednim związku ze skutkiem nagłego urazu zewnętrznego, wynikające z pogłębienia lub przyspieszenia objawów procesów chorobowych samoistnych, istniejących przed wypadkiem - wyrok Sądu Najwyższego z dnia z dnia 12 stycznia 2000 roku (II UKN 305/99) OSNP 2001/10/354 M.Prawn. 2001/11/575, zob. także. cytowane tam orzecznictwo, które zachowuje również aktualność w obowiązującym stanie prawnym.

W wyroku z dnia z dnia 7 czerwca 2011 roku (II PK 311/10) Sąd Najwyższy wskazał, że wprowadzenie do definicji wypadku przy pracy przesłanki urazu, nie oznacza, że wykluczone jest kwalifikowanie istotnego pogorszenia stanu zdrowia jako urazu i wypadku przy pracy w rozumieniu art. 3 ust. 1 i art. 2 pkt 13 ustawy z 30.10.2002 r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (t.jedn.: Dz.U. z 2009 r. Nr 167, poz. 1322)M.P.Pr. 2011/11/605-607.

W konsekwencji uznać więc należy, że prawo do renty związane z wypadkiem przy pracy przysługiwać będzie nie tylko osobie której niezdolność do pracy pozostaje w bezpośrednim związku ze skutkiem nagłego urazu zewnętrznego, lecz także niezdolność do pracy wynikająca z pogłębienia, czy przyspieszenia objawów samoistnych procesów chorobowych, istniejących przed wypadkiem na skutek wypadku przy pracy.

W oderwaniu od obowiązującego stanu prawnego, oraz utrwalonych poglądów judykatury pozostaje więc dokonana przez Sąd I instancji wykładnia przepisów prawa, oraz ocena zebranego materiału dowodowego, w szczególności opinii biegłych lekarzy pomijających ten aspekt. Dodać też należy, że skoro świadczenia z tytułu wypadku przy pracy

przysługiwały dotychczas wnioskodawcy z tytułu schorzeń kręgosłupa, to orzekanie w sprawie z pominięciem dowodu z opinii biegłego neurologa było wadliwe i doprowadziło do nie rozpoznania istoty sprawy.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy, mając na względzie powyższe rozważania, ustali istotne okoliczności, i przeprowadzi postępowanie dowodowe w niezbędnym zakresie dotyczącym spornej okoliczności. Koniecznym jest ocena stanu zdrowia wnioskodawcy i jego związku z wypadkiem przez biegłego neurologa oraz ewentualnie innych biegłych po dołączeniu i analizie akt sprawy VIIP 1357/97 Sądu Rejonowego w Lublinie.

Mając powyższe na uwadze, na mocy art. 386 § 4 k.p.c. Sąd Apelacyjny orzekł jak w sentencji.